

Karácsonyj 1951

A gyertyafényes szentesték ünnepi csendjében – akik még élünk – emlékezünk arra a nem elfelejthető karácsonyjára.

Sűrű pelyhekben hullott a hó azon a karácsonyestén, mintha csak csillagó, fehér lepellel akarná betakarni azt a sok embertelenséget, ami a reményteljesen induló békeéveket követte a háború befejezése után. Ezerkilencszázötvenegyet írtunk akkor...

Kisebb-nagyobb csoportokban igyekeztünk a cukorgyár felé, az éjszakai műszakba. Azon a télen pár hétre engem is befogadott egy munkahely. A gyár nem állhatott le ünnepeken sem, az idénymunka befejeztéig egyfolytában üzemelt. Nagykot hallgattunk az úton. Még lépteink nesztét is felfogta a puha hótakaró. Gondolataink otthon hagyott szeretteink körül jártak.

A pontban huszonnégy órakor felhangzó dudaszó már valamennyiünket a munkapad mellett talált. Ezen az estén a szeretet melegét is beloptuk magunkkal a jéghideg cukorpadlásra. Percekkel előbb egy fegyőr kíséretében megérkezett a három rab is. Ugyanoda voltak beosztva, együtt dolgoztak velünk, „civilekkel”.

A nagy bajszú János bácsi – valahol egy tiszántúli kis faluban – nem tudta beszolgáltatni az előírt mennyiségű gabonát, a gyenge termés miatt. Pista bácsi egyszerű kárpitosmester, ugyan kinek lehetett útjában! Valaki a kis műhelye berendezésére vágyott? Ők ketten asszonyt, gyerekeket hagytak otthon jó pár évre, rettegsben, a teljes létbizonytalanságban. Ernő, a legfiatalabb, még független volt. Nagy szakértelemmel gondoz-

Az iskolai tanteremben Hajnal Józsefné tanítónő a Sűrűdülői Kerületi Általános Iskolában, 1959-ben

ta almáskertjét, művelte kis földjét a messzi Szabolcsban. Ő a legvétkesebb, rákerült a kuláklístára is, mert volt mit elvenni tőle! Pár száz tojással maradt adósa Rákosi Mátyásnak.

Az őrizetesknek ugyan tilos volt velünk beszélni, de hála a rabtartók „munkafegyelmének”, ők ritkán kerültek elő a műszak vége előtt. Így az elítéltek nyugodtan mertek társalogni velünk. Szavaik nyomán bepillantottunk a lágerélet mélységeibe: az embertelen, goromba bánásmódba, a hivatalosan tiltott és letagadott gúzsba kötés változataiba, az éjszakai összearzárság gyomorforgató körülményeibe...

A munkásnők között Kati néni, a „mamika” volt a legidősebb. Sok megpróbáltatáson átesett, igazi jó lélek. Ő tudta legjobban bátorítani az elesetteket.

Amikor odakint megkondultak a harangok, éjfél misére szólítva az örvendezőket és szenvedőket egyaránt, a melegszívű mamika előhúzta a nagykendő alatt becsempészett fenyőágot. Meggyújtottuk rajta az egyetlen szál kis gyertyát, és a cukorpadlásán halkán, óvatosan felhangzott az ének: „Mennyből az angyal, lejött hozzátok” És azután: „...Békesség földön az embernek...”

HAJNAL JÓZSEFNÉ tanítónő, 1930-ban született, családja az ercsi malom bérlőjeként kuláklístára került. A tanítóképzőt Székesfehérváron végezte 1953-ban. Először a Fejér megyei Kulcs községben lett tanítónő, később Besnyón, majd 1958-ban férjével az alföldi tanyavilágba költöztek. 1958-tól 1968-ig a Törökszentmiklóstól hét kilométerre lévő Sűrűdülői Kerületi Általános Iskolában tanítottak és éltek három gyermekükkel. Az iskola bezárásakor Törökszentmiklósról költöztek és a város egyik iskolájában tanított 1995-ig. Írásai a Fejér megyei Besnyő, Ercsi és a Törökszentmiklós kalendáriumában, lapjaiban jelennek meg.